

Nordisk samarbeid om misjon og økumenikk

Nordisk Institutt for misjonsforskning og økumenisk forskning (NIME) hadde sin årlige studiedag den 27. august 1982 på Århus Universitet.

For folk fra de andre nordiske land er det noe helt spesielt å komme til Århus, med dets ressurssterke Institutt for missions-teologi og økumenisk teologi. Instituttet med dets underbruk, bl.a. «Dialogcenteret», utfolder under dosent Johs. Aagaards dynamiske ledelse en imponerende virksomhet. Den vikinglignende Aagaard og hans like så lærde og skarpsindige hustru Anna Marie, begge sterke og miljøskapende personligheter er godt hjulpet av staben: dosent Lars Thunberg, som burde ha vært Uppsala-professor i økumenikk, Tanzania-eksperten, seniorstipendiat Hans Iversen og undervisningsassistent Lissi Rasmussen med sin Nigeria-ekspertise. Til dette kom på studiedagen studenter og kandidater fra Århus og København og Oslo. Fra København kom også professor Theodor Jørgensen, systematiker med stor innsikt i missiologi og økumenikk. Vi savnet Bengt Sundkler, med sin enorme kunnskap om og innsikt i den kristne kirkes liv og vekst i Afrika.

Til gjengjeld var megen lærdom og visdom med oss i skikkelse av professor Carl Fr. Hallencreutz, dosent Kjell Ove Nilsson og Japanforsker Aasulv Lande. Vi savnet finnene og Lunda-professoren Lars Østerlin. – Fra Norge savnet vi mange, først og fremst Menighetsfakultetets Munthe og Misjonshøyskolens Berentsen. Selvsagt hadde det vært en berikelse for oss alle om NIME's æresmedlem O.G. Myklebust hadde vært med. For studiedagens tema, *3. verdensteologien og dens utfordring til en vestlig teologi*, var det verdifullt at misjonsprest Kjell Nordstokke deltok. Men hovedrolle ble spilt av teologene fra Lund, de egentlige ekspertene på og talsmenn for frigjøringssteologien dr. Per Frostin og dr. Manfred Hofmann.

Begge konsentrerte seg om den teologi som kommer frem i EATWOT, Ecumenical Association of Third World Theologians.

EATWOT ble dannet i Dar es Salaam i 1876 og ble ført videre ved møter i Accra, Colombo og Sao Paulo. Den er en sammenslutning av endel teologer fra den 3. verden som har en sterkt kritisk holdning til såkalt vestlig teologi, spesielt av tradisjonell type. Stort sett står EATWOT-teologene sammen om protesten mot Vesten. Men ellers er ikke enigheten stor.

Flere av oss kom for sent til å få med hele Frostins forelesning. Men vi fikk høre Hofmann. Han talte om utviklingstendenser i den 3. verdens teologi, og tok utgangspunkt i EATWOT's møte i Sao Paulo i 1981. Hofmann nevnte seks tendenser i denne utviklingen.

1. *Utvikling av basisgruppens ekklesiologi.* Om dette fikk vi egentlig ikke vite annet enn at det dreier seg om «en virkelighet av fungerende kristna basförsamlingar i Latinamerika».

2. *Teologi blir praxisteori.* Det må nok sies at Guds rike primært ble omtalt i sosio-politiske kategorier. Og «teologins oppgift defineres som en analys av folkets, folkgruppernas, basförsamlingarnas «praxis». – «Teologi är alltså en teori som följer i den relevanta befrielsespraktikens spår.»

3. *Teologiens forankring i den historiske befrielsesprosess.* Det betyr at den «bibliska historien, GT's och NT's berättelser, blir effektiv först när de blir till det aktuella latinamerikanske folkets befrielsesteologi.»

4. *De fattige blir for teologien det historiske subjekt.* Noen presis forklaring på hva dette betyr fikk vi ikke, uten en patetisk deklamasjon: «Teologin är alltså solidarisk med de fattigas kamp på grund av sin bundenhet til den fattige Jesus.» – En kristologi som ser Jesu *fattigdom* som det vesentlige, står i fare for å bli så opptatt av konteksten at den glemmer teksten.

5. *En teologi på vei til partikulariet.* Bak disse apokryfe ord skjuler det seg et sterkt og varmt anliggende: «de mest förtrycktas förtryck, dvs. indianernas, negrernas och kvinnornas «dubbla förtryck».»

6. *Konflikttilspisning mellom vesterlandsk og den 3. verdens teologi.* Her ble fremhevet at «latinamerikansk befrielsesteologi alltid och redan från början implacerat i en anti-västerländsk protest.»

Frostin og Hofmann har utvilsomt pekt på sentrale elementer i store deler av den latinamerikanske frigjøringssteologi. Og de formidlet denne teologis sosiopolitiske budskap med profetisk kraft og sjarmerende toleranse overfor budskapets slagside og dens lite

reflekterte utopisme. Det man nesten totalt savnet hos de to innledere var motforestilliner og kritisk analyse. Dette ble delvis oppveiet ved et informativt og nøkternt «paper» av Anna Marie Aagaard og ved innlegg av bl.a. Johs Aagaard som hevdet at EAT-WOT absolutt ikke var representativt for den 3. verden, og slett ikke for Asia, og som mente at frigjøringssteologien ikke var noe annet en kristensosialisme. Nordstokke pekte på at frigjøringssteologien på ingen måte var enhetlig. Det er således stor forskjell mellom Gutiérrez og Bonino. Jeg sluttet meg til disse synspunkter, og understreket at frigjøringssteologien er meget langt fra å representere den tredje verdens menighetsliv. Dens egentlige opphavsmenn har sittet bak skrivebordene i Europa. Men den sosiale og økonomiske situasjon i Latin-amerika har intensivert og aktualisert de tanker som Marx og senere «den politiske teologis» menn propagerte. Den tredje verdens *rotekte* teologi er i stor grad muntlig, en sangens, bønnens og prekenens teologi.

Jeg vil også peke på en av de mange inkonsekvente trekk i frigjøringssteologien. Den hevder uhyre sterkt prinsippet om kontekstualitet, så sterkt at den står i fare for delvis å erstatte teologi med politisert sosiologi. Samtidig er det i dens voldsomme kritikk av vesterslands teologi (som ikke er enhetlig) et implisitt krav om normativitet for egne posisjoner.

Et friskt innslag i studiedagen var en redegjørelse for en hovedoppgave i teologi som de norske studentene Kim Astrup og Anne-Lise Ådnøy gav. Alt i alt må konferansen betegnes som vellykket, opplysende og stimulerende.

Den følgende dag hadde NIME sitt årsmøte i tradisjonell stil, med prosjektrapporter og rapporter fra medlemsinstitusjonene, og selvsagt årsberetning, regnskap og valg. Styret ble gjenvalgt med den forandring at Hans Iversen gikk ut og ble erstattet av Johs Aagaard.

Det ble vedtatt å legge neste årsmøte til medio august i Lund, og studiedagen der skal ta form av en Asia-konferanse.

N.E.B.-H.